

36800-X-82 Stand van Defensie voorjaar 2026

nr. Lijst van vragen en antwoorden

De vaste commissie voor Defensie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Defensie over de **Stand van Defensie voorjaar 2026 (36800-X, nr. 82)**.

Voorzitter van de commissie,
Paternotte

Adjunct-Griffier van de commissie,
Manten

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. (van)	t/m
1	Welk aandeel van de defensie-investeringen in 2025 betrof gezamenlijke Europese aanbesteding, gezamenlijke productie of deelname aan Europese defensieprogramma's?			
2	Welke concrete afhankelijkheden van niet-Europese leveranciers wil Defensie de komende vijf jaar verminderen, en op welke capaciteiten ziet dat?			
3	Hoe wordt bij materieelverwerving gestuurd op interoperabiliteit met Europese partners, gezamenlijke instandhouding en gezamenlijke munitievoorraden?			
4	Op welke manier wordt met Oekraïne samengewerkt op de versterking van onze krijgsmacht en het minder afhankelijk worden van niet-Europese partners?			
5	Welke Nederlandse en Europese productiecapaciteit wordt opgebouwd om zowel Oekraïne als de eigen krijgsmacht duurzaam van munitie en reserveonderdelen te voorzien?			
6	Waarom is de directe contractering bij Nederlandse bedrijven in 2025 in absolute zin gestegen naar € 6,53 miljard, maar als aandeel van de totale defensie-uitgaven uitkwam op circa 37%, tegenover meer dan 50% in 2022 en 2023?			
7	Op welke wijze borgt Defensie dat vrouwen tijdens hun loopbaan voldoende worden ondersteund, onder meer ten aanzien van sociale veiligheid, passende uitrusting, gezondheidszorg en genderspecifieke gezondheidsbehoeften? Welke knelpunten zijn hierbij bekend en welke maatregelen worden genomen om deze weg te nemen?			
8	Welke kritieke digitale afhankelijkheden van niet-Europese cloud-, software- en hardwareleveranciers heeft Defensie en hoe wordt daarop gestuurd?			
9	Welke ruimtelijke knelpunten verwacht Defensie bij uitbreiding van oefenterreinen, kazernes, logistieke infrastructuur en munitieopslag nog bij het toegroeien naar de 3,5%?			
10	Kunt u een overzicht geven van alle wapensystemen, wapenonderdelen, en ander defensiematerieel die we uit Israël ooit hebben geïmporteerd en nu nog steeds in gebruik hebben?			
11	Welke cybersoftware gebruikt Defensie nu uit Israël?			
12	Wat is het defensie-aankoopbeleid voor landen die aan heimelijke buitenlandse beïnvloeding doen richting Nederland?			
13	Kunt u een overzicht geven van de recente deals, contracten, formele en informele overeenkomsten die gesloten zijn met Israël op het gebied van defensiematerieel en andersoortige militaire samenwerking?			
14	Kunt u een overzicht geven van bij welk defensiematerieel Nederland nu actief haar afhankelijkheid van Israël en Israëlische bedrijven aan het afbouwen is?			

- Kunt u aangeven welke concrete stappen daartoe zijn gezet?
- 15 Welke nieuwe aankopen of overeenkomsten zijn er met Israëlische bedrijven aangegaan sinds de motie van het lid Teunissen over de Nederlandse afhankelijkheid van de Israëlische wapenindustrie afbouwen is aangenomen (Kamerstuk 22054 nr. 476)?
 - 16 Welk defensiematerieel waar Nederland gebruik van maakt is battle-tested door Israël op Palestijnen?
 - 17 Kunt u een overzicht geven van in welke beschermde natuurgebieden in Nederland de afgelopen 10 jaar geoefend is of geoefend gaat worden door Defensie?
 - 18 Hoe groot is het personeelstekort (absoluut en procentueel) bij Defensie uitgesplitst naar (onderdeel per) krijgsmachtdeel?
 - 19 Welke projecten ondervinden vertragingen of andere onvolkomenheden als gevolg van personeelstekorten, en hoeveel vacatures staan voor deze projecten momenteel open?
 - 20 Hoeveel oefeningen zijn in 2025 uitgesteld, geannuleerd of vertraagd vanwege tekorten aan personeel, materieel of munitie?
 - 21 Bij welke categorieën materieel zijn de onderhoudsachterstanden momenteel het grootst?
 - 22 Hoeveel defensielocaties verkeren momenteel (deels) in een slechte of zeer slechte bouwkundige staat?
 - 23 Hoeveel extra huisvestingscapaciteit is nodig om de voorgenomen groei van de krijgsmacht mogelijk te maken?
 - 24 In 2025 bedroeg het aandeel directe contractering bij de Nederlandse defensie-industrie 36,8%; welke doelstelling hanteert Defensie voor 2026?
 - 25 Welke aanvullende kosten verwacht Defensie dat de doelstelling om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in 2030 met 30% te verminderen met zich meebrengt?
 - 26 Hoe verhoudt de doelstelling om de CO₂-uitstoot in 2030 met 55% te verminderen ten opzichte van 1990 zich tot de geplande groei van de krijgsmacht? Heeft deze doelstelling gevolgen voor de omvang, frequentie of uitvoering van oefeningen?
 - 27 Welke digitale systemen worden door Defensie aangemerkt als kritiek voor de operationele inzetbaarheid van de krijgsmacht?
 - 28 Hoeveel projecten voor de levering van digitale systemen of software hebben vertraging opgelopen als gevolg van internationale leveringsproblemen of capaciteitsproblemen op de defensiemarkt?
 - 29 In hoeveel bedrijven of andere particuliere ondernemingen heeft Defensie momenteel een direct of indirect eigendomsbelang, aandelenbelang of ander financieel belang?
 - 30 Welke concrete berekeningen heeft Defensie gemaakt over de toename van geluidsoverlast door de stationering van F-35's op Lelystad Airport? Kunt u deze berekeningen delen?
 - 31 Hoeveel extra CO₂-uitstoot wordt jaarlijks verwacht als gevolg van de stationering van F-35's op Lelystad Airport?
 - 32 Welke berekeningen heeft Defensie gemaakt van de totale klimaatimpact van de uitbreiding van de militaire activiteiten op Lelystad Airport? Kunt u deze delen?
 - 33 Welke beschermde dier- en plantensoorten bevinden zich binnen het uitbreidingsgebied van 150 hectare voor de stationering van F-35's op Lelystad Airport?

- 34 Wat zijn de effecten op biodiversiteit als gevolg van de uitbreiding van 150 hectare voor de stationering van F-35's op Lelystad Airport?
- 35 Hoeveel inwoners zullen volgens Defensie worden blootgesteld aan hogere geluidsbelasting als gevolg van de defensie-uitbreiding op Lelystad Airport?
- 36 Kunt u wetenschappelijk aantonen dat defensieactiviteiten in Natura 2000-gebieden Friese Front, Klaverbank en Doggersbank, zelfstandig en in cumulatie met andere activiteiten geen significante gevolgen hebben voor de natuurgebieden?
- 37 Hoe zagen de protocollen van Defensie voor oefeningen in droge periodes eruit voordat en tijdens dat de recente branden in natuurgebieden plaatsvonden, waaronder die in 't Harde? Kunt u de exacte tekst van de protocollen delen?
- 38 Kan de Kamer een overzicht ontvangen van alle thema's, doelen en indicatoren waarvan ooit is afgesproken of toegezegd dat Kamer die tegemoet kan zien in de SVD?
- 39 Hoe, en onder welke groepen wordt het draagvlak voor Defensie gemeten? Zijn hiervoor betere (onafgeronde) cijfers beschikbaar die ook inzicht geven in de ontwikkeling van het draagvlak voor Defensie? En hoe verhoudt dit zich tot het onderzoek van Clingendael over draagvlak in de maatschappij voor Defensie-uitgaven?
- 40 Wat is de reden achter de significante overrealisatie van burgerpersoneel (138.4%) in 2025?
- 41 Wat gaat u extra ondernemen om het streven van 30% vrouwen bij Defensie in 2030 te realiseren, gezien het feit dat het aandeel vrouwen onder beroepsmilitairen en reservisten nog achterloopt?
- 42 Wat kan Nederland van andere NAVO-landen leren om het aantal reservisten in hogere verhouding te krijgen tot het aantal beroepsmilitairen, gezien het feit dat Nederland relatief weinig reservisten heeft ten opzichte van andere EU NAVO-landen?
- 43 Waarom zijn er geen actuele cijfers over 2024 en 2025 over de Nederlandse defensie- en veiligheid gerelateerde technologische industriële basis in de SVD opgenomen? Kunt u deze alsnog geven?
- 44 Wat zijn de meest actuele cijfers ten aanzien van de doelstelling uit het regeerakkoord "minstens 50% aankoop bij Nederlandse en Europese ondernemers, resp. minstens 40% van de defensieaankopen en productie gezamenlijk met Europese partners"? Kunt u de Kamer informeren hoe dit precies berekend en gemonitord gaat worden?
- 45 Kunt u de Kamer informeren hoeveel VTE werkzaam zijn met betrekking tot samenwerking binnen Europa (EDF, EDIP, EDA, PESCO, etc.)? Welke nieuwe initiatieven gaat Defensie uitrollen om de streefgetallen van 50% aankoop bij Nederlandse en Europese ondernemers, en minstens 40% van de defensieaankopen en productie gezamenlijk met Europese partners te behalen? Hoe gaat Defensie hier gezamenlijk met Nederlandse industrie in optrekken?
- 46 In de toelichting bij paragraaf 1.3 Kennis en Innovatie wordt aangegeven dat bij succesvolle initiatieven op wordt geschaald als launching customer: bij hoeveel projecten in 2025 is dat daadwerkelijk gebeurd?
- 47 Wat is de gemiddelde doorlooptijd van Kort Cyclisch Innovatieprojecten, van ambitie, naar contract, naar opleveren resultaat?
- 48 Hoe sluiten de uitgaven van Research & Technology aan op de Kort Cyclisch Innovatieprojecten of andere initiatieven binnen de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie?
- 49 In de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie worden meerdere toolboxes genoemd om kennis en innovatie aan te jagen (Doelfinanciering TO2, EDF,

	Industriële Participatie, NTP, KCI, SDIR etc.): kunt u een openbaar overzicht geven aan de Kamer van de verschillende uitgaven, initiatieven, projecten binnen deze toolboxen?	
50	Het merendeel van de initiatieven op blz. 16 zijn (logischerwijs) initiatieven waar Defensie of de defensie-industrie zelf ook direct baat bij heeft: welke nieuwe initiatieven gaat Defensie ondernemen om draagvlak van omwonenden bij Defensielocaties te onderhouden?	16
51	Over welke kostenbasis (inclusief absoluut bedrag) gaat de op pagina 20 genoemde KPI ‘gezamenlijke aanschaf Defensiematerieel in Europees verband’?	20
52	Kunt u een tabel delen voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 met daarin een breakdown van de categorieën burgerpersoneel (management, IT, HR, Finance, etc.)?	28
53	Wat zijn de praktische gevolgen van het feit dat de gemiddelde operationele gereedheid van alle A-(wapen)systemen jaarlijks op zo’n 54% zit? Betekent dit dat gemiddeld genomen zo’n 46% van de A-systemen niet volledig gereed is?	46
54	Wat is de verklaring van de stijging van de operationele gereedheid in 2025 die in de vorige SVD nog op 50% werd ingeschat?	46
55	Waarom is het percentage van directe contractering bij Nederlandse industrie jaarlijks zo verschillend (afgerond: 60% in 2023, 21% in 2024 en 37% in 2025)? Wordt hier beleid op gevoerd en op gestuurd?	50
56	Wat is de streefwaarde en wat is raming voor de komende jaren met betrekking tot directe contractering bij de Nederlandse industrie?	50
57	Wat is de verklaring voor de tendens dat in 2025 in het kader van de politiewet de strafrechtelijke handhaving rechtsorde fors is afgenomen, maar handhaving openbare orde is gestegen ten opzichte van voorgaande jaren?	64
58	Hoe verhoudt de IT-medewerkerspopulatie (met een groei van 3000 FTE tussen 2023 en 2025) zich tot de externe inhuurkosten van 344 miljoen voor ‘Advisering opdrachtgevers automatisering’? Wat is de overlap tussen deze groepen? Kunt u in het geval van overlap een kwantitatieve inschatting van kosten/ FTE geven?	76